

Analiza suđenja Bobanu Šimšiću pred Sudom BiH

Posmatrač FHP, Mirjana Lazić

Pred Sudom BiH u Sarajevu 14.08.2007. godine završeno je suđenje Bobanu Šimšiću, bivšem pripadniku MUP-a Republike Srpske, optuženom za krivično delo zločin protiv čovečnosti. Sud je utvrdio krivičnu odgovornost optuženog i osudio ga je na 14 godina zatvora. Ovo je ponovljeno suđenje nakon ukidanja prvostepene presude od strane veća Apelacionog odjeljenja Odjela I za ratne zločine. Suđenje je počelo 14.09.2005. godine a završeno je donošenjem pravosnažne presude 14.08.2007. godine. Optužnicu je podigao Ibro Bulić, tužilac Tužilaštva BiH u Sarajevu. Optuženog je branio Veljko Čivša, advokat iz Sokoca.

Prvostepeni postupak

Sud Bosne i Hercegovine, u veću sastavljenom od domaćeg sudije Dragomira Vukoja, kao predsednika veća, i međunarodnih sudija Richarda Gebelaina i Georges Reniersa, kao članova veća, u krivičnom predmetu protiv optuženog Bobana Šimšića, zbog krivičnog dela zločin protiv čovečnosti, dana 11.07.2006. godine doneo je i javno objavio presudu kojom se optuženi oglašava krivim i osuđuje na kaznu zatvora u trajanju od 5 godina.

Optužnica

Tužilaštvo je teretilo optuženog da je zajedno sa drugim pripadnicima srpske vojske i policije u periodu od aprila do jula 1992. godine na teritoriji opštine Višegrad pomagao i učestvovao u progonu bošnjačkog civilnog stanovništva. Optuženi je od maja do jula 1992. godine učestvovao u napadima na sela Žlijeb, Velji Lug i Kuka u opštini Višegrad, da je učestvovao u ubistvima, silovanjima, nanošenju teških povreda i mučenjima, prisilnom oduzimanju novca i nakita, nezakonitom pritvaranju i prisilnom nestanku civila bošnjačke nacionalnosti iz prostorija osnovne škole «Hasan Veletovac» i prostorija vatrogasnog doma u Višegradu.

Suđenje i dokazni postupak

Od početka glavnog pretresa održano je 31 ročište, na kome je saslušano preko 40 svedoka. Od otvaranja do završetka glavni pretres je bio javan. Međutim, u jednom delu glavnog pretresa sudsko veće je isključilo opštu javnost u skladu sa članom 235. ZKP BiH, radi zaštite ličnog i intimnog života oštećenih, jer su svedočile žene koje su tvrdile da su bile žrtve silovanja, zlostavljanja i drugih ponižavanja ili se radilo o dokazima koji su bili pod zaštitnim merama MKTJ-a.

U toku glavnog pretresa svedocima je sve vreme efektivno pružao psihološku tj. stručnu podršku Odjel za zaštitu svjedoka pri Registraru Suda BiH.

Glavni svedok optužbe za događaje u selu Velji Lug je bila **svedokinja Almasa Ahmetspahić**, koja je bila neposredni očevidac događaja. Prema mišljenju posmatrača FHP-a, ova svedokinja je svedočila iskreno i prilično uverljivo, naročito prilikom suočenja sa svedokom odbrane Slavišom Jovanovićem. Ipak, sud je ceneći njen iskaz u obrazloženju presude naveo da je svedokinja Almasa davala nekonzistentne ili neuverljive iskaze, ne obrazlažući zašto je doneo takvu procenu. Takođe, u presudi stoji da «sasvim prirodnim procesom nesvesne rekonstrukcije čak i najiskreniji svjedoci mogu uvjeriti sebe da se izvjesna stvar morala dogoditi».

Svedokinja Almasa je ispričala da je u selu Velji Lug živela s roditeljima. Dana 25.07.1992. bila je u kući s majkom Razijom, Latifom Ahmetspahić i Aljić Timom. Seća se da je tu noć u selu bilo i drugih meštana, pa je pomenula Medihu Ahmetspahića bebom i rođaku Fatu Sućesku. Tog jutra se rano probudila i začula pucnjavu. Iz kuće je izašla bosa i slabo odevena i ugledala vojnika

koji je išao iz pravca šume. Vojnik je povikao da stane, ali se ona dala u beg i sakrila se u malinjak. Sakrivena je mogla da vidi kada su Razija i Latifa istrčale iz kuće, ali se odmah začuo pucanj, prvo rafalni, a potom i pojedinačna paljba, da bi se na kraju začuo bolni jauk njene majke i Latife. Kada se pojavio vojnik prepoznala je da je to Slaviša Jovanović. On je zatim rekao: »Bobane, ubio sam dvije, jedna mi je pobjegla, božiju joj majku!« Tada je Boban upao u kuću s kanticom u kojoj je bila neka zelena tečnost i nakon par minuta iz nje izašao da bi se odmah iz kuće pojavio dim. Boban i Slaviša su krenuli dalje prema selu. Uz put su svratili u kuću Safeta Aljića i ubrzo se čuo rafal, kuća je počela da gori a zatim se čuo i Safetov glas, koji je vrištao od bolova. Medihina majka Smajila molila je vojnika da poštedi Medihu i bebu jer je već izgubila dva sina. Vojnik ju je gurnuo i nakon nekog vremena čuo se rafal. Vojnici su se povukli, sve popalili i iza sebe ostavili samo pepeo. Svedokinja je nakon jednog sata izašla iz malinjaka i videla ubijena tela.

O dešavanjima u selu Kuka svedočila je **svedokinja Šefka Šehić**. Svedokinja je ispričala da je svoje selo Malu Gostilju morala napustiti zbog četnika koji su hteli da ga očiste od Muslimana. Srbin Mile Korgon iz Prelova je naredio meštanima da idu iz sela, tako da je ona u grupi od pedesetak ljudi krenula u pravcu Žepe. Kada su došli u selo Kuka videli su petoricu - Šimšića, Bobana, koje je imao bradu, Andriju, Caneta, Milosava i Zorana, koji su bili naoružani. Kada su ih primetili počeli su da pucaju u njihovom pravcu. Narod se razbežao, ali su nju i još njih desetak njih zarobili. Cane ih je doterao do Gornje Kuke, a odatle su ih dalje vodili Boban i Andrija. Videli su Omera Karišika i Radžu Šabanovića vezane šivaćim santimetrom. Optuženi Boban Šimšić je naredio ženama da krenu naniže a uz put je zapalio kuću Himze Šabanovića. Na čelu kolone su išle žene, za njima Omer i Redžo, a na kraju Boban i Andrija. Kod bunara, u blizini kuće Alije Junzovića, videli su mrtvo telo Mirsada Krišika. Boban je ženama naredio da uđu u školu i da tu sačekaju, a Omeru i Redži da uđu u Alijinu kuću, što su i učinili. Žene se nisu odmakle ni nekoliko metara kada je kuća planula. Nije videla da su Omer i Redža izašli iz kuće.

O tome da je optuženi Šimšić u junu 1992. godine iz prostorija osnovne škole *Hasan Veletovac* u Višegradu u kojoj su bili zatvoreni civili, zajedno sa Milanom Lukićem, odvojio Ismeta Bulatovića, Šemsa Poljo i Eniza Smajića i odveo ih iz škole, od kada im se gubi svaki trag, govorile su svedokinje **Rusmira Bulatović i Fatima Poljo**. Obe su navele da je optuženi Šimšić bio prisutan prilikom odvođenja i da je na pitanje gde ih vode odgovorio da idu da daju neke izjave i da će se vratiti. Rusmira je govorila i o ubistvu njenog ujaka Ibra Šabanovića. Ispričala je da je Boban ušao u prostoriju gde su bili smešteni civili, prozvao Ibru i rekao mu da izađe. Ibro je išao ispred Bobana a iza njih Milan Lukić s belom mesarskom kecljom dok je u ruci držao nož. Ubrzo se začuo krik «koji je podsjećao na urlik govečeta kad se kolje» i tad je odmah pomislila da su Ibra zaklali. Ubrzo se začuo zvuk koji je podsetio da je Ibrova glava bačena na pod među zatvorenike. Čula je zvuk odnosno udar predmeta o pod, a ostali zatvorenici su kazali da je to ljudska glava. O ovom događaju svedočili su i **Asmir Spahić** i svedokinje **Fata Šabanović, Naila Ahmetagić i Hasena Bajramović**. Svedokinja Hasena je ispričala da je neki plavi momak ubacio glavu Ibre Šabanovića u salu i rekao: «možete se sad lopte igrati» i dodala da je taj plavi momak bio Boban Šimšić. Svedokinja Naila je objasnila da je Milan Lukić prozvao Ibru da izađe iz sale i da je nakon 10-15 minuta doneo Ibrovu glavu i kazao «Balije, večeras je Vidovdan, svi ćete ovako završiti» a da je prilikom tog događaja optuženi Šimšić bio prisutan.

Mnoge svedokinje su potvrdile da je optuženi u drugoj polovini juna 1992. godine pomagao u izvršenju višestrukih silovanja, premlaćivanja i ponižavanja žena, zatvorenih u pomenutoj školi. Optuženi je određivao koje će žene biti odvođene, i to tako što je prstom pokazivao na žene koje treba da ustanu i krenu za njim.

Sudsko veće je donelo zaključak da je «...dio svjedoka optužbe instruiran u kom pravcu da daje iskaz prije nego što su svjedočili u Tužilaštvu BiH... Stoga je Raspravno vijeće prilikom ocjene iskaza jednog dijela svjedoka optužbe imalo značajnu uzdržanost prilikom poklanjanja vjere njihovim iskazima... Uočljivo je kod većine svjedoka optužbe siromaštvo verbalnih sadržaja kada je riječ o bližem opisu i konkretizaciji radnji koje je optuženi preduzimao kritičnih prilika kako mu se to optužbom stavlja na teret » Još jedan od razloga nepoverenja prema svedocima optužbe jeste njihov neprijateljski stav prema optuženom. Iako je to u ovom slučaju potpuno razumljivo, Veće je navelo da «Imajući u vidu praksu MKSJ, u slučajevima ako je Pretresno vijeće steklo dojam da je svjedok prema optuženom prilično neprijateljski nastrojen, stav Vijeća je da je s pravnog stanovišta neprimjereno prihvatiti bilo koji od njegovih iskaza, osim ako ga u materijalnom smislu ne potkrepi neko nezavisno svjedočenje». Ako se uzme u obzir da su većinu dokaza optužbe predstavljali iskazi svjedoka-oštećenih, koji su sa razlogom bili neprijateljski nastrojeni prema optuženom, stav Sudskog veća [praksa MKSJ] ne čudi što je Veće donelo odluku kojom se optuženi oslobađa za većinu tački optužnice, a sve to jer nije poklonilo poverenje glavnim svedocima optužbe.

Odbrana

Optuženi Boban Šimšić se izjasnio da nije kriv. Na glavnom pretresu je izjavio da je dana 19. aprila 1992. godine mobilisan u rezervni sastav policije. Svi policijski zadaci obavljali su se u Višegradu, nikada po okolnim selima. Povodom tačaka optužnice koje ga terete za ratni zločin u opštini Višegrad izjavio je da o događajima koji su se dogodili u okolnim selima i koji mu se stavljaju na teret nema neposrednih saznanja i da ti događaji nemaju nikakve veze s njim. Nikada nije učestvovao u maltretiranju, silovanju i ubijanju Bošnjaka iz sela opštine Višegrad. Na optužbe svjedokinje Almase Ahmetspahić da je u njenom selu Velji Lug učestvovao u paljenu kuća, ubistvu i maltretiranju civila, rekao je da u selu Velji Lug nikada nije bio i da ovu svedokinju ne poznaje. Jedan od zadataka rezervnog sastava policije u julu 1992. godine bio je obezbeđivanje bošnjačkog stanovništva koje je bilo smeštano u osnovnoj školi *Hasan Veletovac* u Višegradu. Za vreme njegovih dežurstava nije se desilo ništa neobično, niko nije maltretiran, silovan, odveden ni ubijen. Šta se dešavalo nakon njegove smene ne zna, ali nikada nije čuo da se u školi desilo bilo šta loše. Što se tiče vatrogasnog doma i zatvaranja civila u toj zgradi, o tome ne zna puno. U toj zgradi je bio samo jednom, prilikom redovne patrole reona i tada je ispred zgrade video neke od svojih komšija. Popričali su i zatim je otišao.

Presuda

Pretresno veće Odjela I za za ratne zločine Suda Bosne i Hercegovine, kojim je predsedavo domaći sudija Dragomir Vukoje donelo je presudu kojom je optuženog Bobana Šimšića oglasilo krivim jer je «...počinio krivično djelo **zločin protiv čovječnosti** iz člana 172. stav 1. KZ BiH u vezi sa tačkom i)... i tačkom g), a sve u vezi sa članom 31. (**pomaganje**) KZ BiH, pa ga Sud... osudjuje na kaznu zatvora u trajanju od **5 (pet) godina...**»

Komentar

Sud se rukovodio načelom *in dubio pro reo* tj. u sumnji povoljnije za optuženog. To načelo kao izraz pogodovanja po optuženog znači uspostavljanje pravila po kojem činjenice koje idu na štetu optuženom moraju biti utvrđene sa potpunom sigurnošću (izvan razumne sumnje). Ako, dakle, postoji sumnja u odnosu na te činjenice, one se imaju smatrati neutvrđenim. Kada se iz provedenih dokaza razumno može izvesti zaključak u smislu nevinosti optuženog, treba izreći oslobađajuću presudu. Sudsko veće, vodeći se preširoko ovim načelom, donelo je presudu kojom je osudilo okrivljenog za krivično delo zločin protiv čovečnosti, u pomaganju. Član 31. KZ BiH navodi da «ko drugom s umišljajem pomogne u činjenju krivičnog djela, kazniće se kao da ga je sam učinio, a može se i blaže kazniti». Iako je za krivično delo zločin protiv čovječnosti u KZ BiH propisana kazna zatvora najmanje 10 godina ili dugotrajni zatvor, Sud je, u skladu sa gore

navedenom odredbom o mogućem blažem kažnjavanju, okrivljenog kaznio zatvorom u trajanju od 5 godina. Time je ne samo oslobodio okrivljenog za većinu tački optužnice već ga je kaznio kaznom koja nije primerena ovako teškom krivičnom delu, a naročito posledicama koje su proistekle izvršenjem istog.

Ukidanje prvostepene presude

Na sednici Apelacionog vijeća Odjela I za ratne zločine suda BiH doneto je 5.01.2007. godine rešenje kojim su uvažene žalbe Tužilaštva Bosne i Hercegovine i optuženog Bobana Šimšića, pa je presuda Suda Bosne i Hercegovine od 11.07.2006. godine ukinuta u osuđujućem i oslobađajućem delu, i u tom delu je određeno održavanja pretresa pred većem Apelacionog odjeljenja Odjela I za ratne zločine Suda BiH.

Osnovni razlog za ukidanje presude je bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP-a. Naime, osuđujući deo presude navodi da se optuženi oglašava krivim jer je: «...počinio krivično djelo zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. KZ BiH u vezi sa tačkom 1)...i tačkom g)... a sve u vezi sa članom 31. (pomaganje) KZ BiH...» Prema odredbi člana 31. stav 2. KZ BiH, radnjama pomaganja se smatra: davanje savjeta ili uputa kako da se učini krivično djelo, stavljanje na raspolaganje učinitelju sredstava za učinjenje krivičnog djela, uklanjanje prepreka za činjenje krivičnog djela, te unaprijed obećano prikrivanje krivičnog djela učinitelja, sredstava kojima je krivično djelo učinjeno, tragova krivičnog djela ili predmeta pribavljenih krivičnim djelom. Prvostepeni sud je bio dužan navesti koju radnju pomaganja (od gore navedenih) je optuženi preduzeo, unoseći te radnje u činjenični opis izreke presude, jer nije dovoljno samo reći da je optuženi pomagao u izvršenju krivičnog dela. Takođe, prvostepeni sud je propustio da navede činjenice i okolnosti iz kojih proizlazi da je optuženi bio svestan dela i izvršioaca i da je svojim radnjama pomogao u izvršenju. Jedan od razloga ukidanja presude je i to što je Prvostepeni sud propustio da na način propisan članom 281. stav 2. ZKP BiH oceni izvedene dokaze, naročito iskaze svedoka. Prvostepeni sud je većinu iskaza svedoka ocenio nekonzistentnim, dopuštajući da se svedocima predočavaju njihovi raniji iskazi koji nisu bili uzeti u skladu sa zakonom koji je važio u vreme uzimanja iskaza.

Drugostepeni postupak

Dana 9.03.2007. pred Apelacionim vijećem Odjela I za ratne zločine Suda BiH počelo je drugostepeno suđenje protiv optuženog Bobana Šimšića. Apelaciono vijeće bilo je sastavljeno od troje sudija, domaćim sudijom Azrom Miletić, kao predsedavajućom Veća i međunarodnim sudijama Jose de Prada Solaesa i Finn Lynghjem, kao članovima Veća. Na prvom pretresu nakon čitanja optužnice, obe stranke u postupku dale su svoje uvodne reči, a zatim je saslušan tonski snimak svedočenja zaštićenje svedokinje H.H, koja je svedočila u postupku pred prvostepenim većem. Za vreme preslušavanja snimka svedočenja javnost je bila isključena, radi zaštite ličnog i intimnog života oštećene.

Suđenje i dokazni postupak

U toku 19 pretresa pred drugostepenim većem, kao i na glavnom pretresu, izvedeni su dokazi tužilaštva, odbrane i dokazi čije je izvođenje naredio sud.

Kao dokazi Tužilaštva BiH pregledani su i preslušani audio i video snimci iskaza svedoka i to: H.H, A.N, Hasena Bajramovića, Ahma Karišika Hajra Kapetanovića, Hamda Ahmetspahića, Ibrumše Agić, Cure Gluščević, Vasvije Gluščević, Almase Ahmetspahić, Almira Aljića, Salima Ahmetspahića, Ibre Memića, Fehime Čekić, Sajme Šabanović, Rasmire Bulatović, Naila Ramića, Fatime Poljo, Kade Spahić, H.L, U.M, Š.F, Ševke Šehić, Timke Kapetanović, H.R, Haše Hadžić i Ramize Šabanović i suočavanje svedoka Almase Ahmetspahić i Slaviše Jovanovića. Takođe, pregledan je video snimak iskaza veštaka dr Hamze Žujo i dr Zdenka Cihlarža, koji su obavili

sudskomedicinsko veštačenje i ekshumacije koje su vršene na mestu Slap kod Žepe i Točilo kao i mesta Velji Lug u opštini Višegrad, i patologa forenzičara dr Johna Clarka, koji je vršio patološka veštačenja i identifikaciju stradalih iz masovne grobnice Slap-Žepa, opština Višegrad. Pročitani su zapisnik o iskazu svedoka Munire Gluščević, izjava koju je dala u Sektoru kriminalističke policije u Goraždu, jer je svedokinja preminula. Tužilaštvo je prezentovalo veliki broj materijalnih dokaza, između ostalog presudu MKTJ-a IT-98/32 *Tužilac protiv Vasiljević Mitra*, zapisnike o saslušanju svedoka (saslušanih i na glavnom pretresu) sastavljenih u Sektoru kriminalističke policije u Goraždu i u Tužilaštvu BiH, izvode iz matične knjige umrlih, zapisnike o ekshumaciji Kantonalnog suda Sarajevo sa fotodokumentacijom, crtežom lica mesta i obdukcijom izveštajem, dokumentaciju vezanu za lišenje slobode i pritvoru okrivljenog i dr.

U saglasnosti stranaka pregledani su video zapisi iskaza svedoka odbrane i to: Almase Ahmetpahić, Fate Šabanović, Munira Ahmetpahića, Samira Bulatovića, Asmira Spahića, Stojana Papića, Dragoljuba Papića, Zorana Šimšića, Milosava Šimšića, Stanimira Šimšića, Gorana Miličevića, Miloja Joksimovića, Hane Softić, Ilije Gavrilovića, Slaviše Jovanovića, Slaviše Đurića, iskaz optuženog Bobana Šimšića koji je dao u svojstvu svedoka, kao i snimak svedočenja svedoka Mitra Vasiljevića dat putem video-linka između zatvorske jedinice u Gracu i Suda BiH. Pregledan je i video snimak iskaza veštaka odbrane Sekule Mičića, koji je obavio grafološko veštačenje. Pročitani su iskaz svedoka V.G. 105, sadržan u transkriptu sa suđenja pred MKTJ-om u predmetu Mitar Vasiljević i izjava svedoka Timke Kapetanović i svedoka A.N, koje su date haškim istražiteljima. Odbrana je izvela veliki broj materijalnih dokaza, kao što su dokumenta Državne komisije za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima na području Republike Bosne i Hercegovine.

Pregledani su i video zapisi dokaza koje je u prvostepenom postupku pribavio Sud BiH i to: iskazi svedoka Elbise Ahmetaš i Selme Kilaić, iskaz veštaka prof. dr Esada Bilića i pregledan je video zapis izvršnog uviđaja lica mesta vatrogasnog doma u Višegradu i osnovne škole «Hasan Veletovac».

Apelaciono veće, za razliku od prvostepenog, u celosti je prihvatilo iskaz svedokinje Almase Ahmetpahić kao istinit i verodostojan. Svedokinja je jasno i bez dvoumljenja označila optuženog kao osobu koju je prepoznala u selu Velji Lug. Ceneći iskaz ovog svedoka Veće nije moglo da zanemari okolnosti pod kojima se događaj odvijao i traumatičnu situaciju u kojoj se svedokinja našla (napad na selo, ubistvo njene majke i komšija, paljenje kuća i strah za vlastiti život). Veće je zaključilo da su potpuno razumljiva izvesna odstupanja u njenom iskazu koja nemaju za posledicu drugačiji činjenični zaključak od onoga za šta je optuženi oglašen krivim.

Što se tiče gore navedenog svedočenja svedokinje Šefke Šehić, Prvostepeno veće, ocenjujući ga, navelo je da je previše nelogičnosti i nekonzistentnosti u njenom kazivanju imajući u vidu i celinu njenog svedočenja. Ocenilo je dalje da se radi o pristrasnom svedoku u korist optužbe i da joj se ne može pokloniti vera. Sa druge strane, Drugostepeni sud je naveo da nema nelogičnosti u iskazu i da Veće nije imalo ni jedan razlog da ovom pouzdanom svedoku ne pokloni veru. Razlog za ovako dijametralno različite stavove u pogledu ocene iskaza svedoka jesu odstupanja tj. razlike u iskazima svedoka koje su oni davali u istrazi (Sektoru kriminalističke policije u Goraždu i Tužilaštvu BiH) i na glavnom pretresu. Iskazi nekih od svedoka u pojedinim delovima izgledaju nesaglasni, ali se iskazi, pre svega, moraju dovesti u kontekst vremena u kojem su se događaji odvijali, da su svedoci preživeli izuzetno traumatična iskustva, da su bili izloženi teškom psihičkom i fizičkom maltretiranju od strane više lica, a treba imati u vidu njihov osećaj tuge, povređenosti i sramote (kada se radi o silovanim ženama) zbog onog što im se desilo, što je prouzrokovalo teško prisećanje svih detalja.

Prvostepeno veće je svedočenje svedokinje Rusmire Bulatović odbacilo kao izmišljeno i dodalo da detaljna analiza dokaza pokazuje nelogičnost, protivrečnost u brojnim detaljima i neutemeljenost iskaza svedoka, tako da se optuženi ni na koji način ne dovodi u vezu s ovim incidentom. Sa druge strane, Drugostepeno veće navodi da je iskaz svedokinje iskren i u odlučujućoj meri objektivan. Naime, iskazi svedoka nisu identični (a da jesu, upravo bi to predstavljalo problem jer bi se mogao steći utisak da govore naučeno), ali su saglasni u pogledu radnje optuženog i njegovog učešća u izvršenju krivičnog dela. Unakrsnim ispitivanjem i izvođenjem dokaza, odbrana nije uspela dovesti u pritanje prisustvo optuženog događajima koji su se odigrali te noći. Objektivna događanja nisu osporili ni svedoci odbrane, istina navodeći da tom prilikom nisu u školi videli optužeo Šimšića. Prvostepeno veće je naglašavalo da se opisi događaja koje su dali različiti svedoci ne poklapaju i prihvatilo je svedočenje **Sajme Šabanović**, koja jedina za razliku od ostalih svedoka uopšte nije svedočila o detalju po kojem je u salu ubačena Ibrova glava. Ona je samo izjavila da je Ibro nakon što je bio prozvan ustao i otišao i da se više nikada nije vratio. Ona uopšte nije spominjala Bobana Šimšića. Veće je previdelo činjenicu da svi zatvorenici nisu mogli u mraku videti sve što se dešavalo, naročito jer su bili uplašeni i umorni, što je uticalo na njihovu percepciju i moć pamćenja.

Što se tiče silovanja i premlaćavanja zatvorenih žena, Prvostepeni sud kaže «da se činjenica kojom je uskratio vjeru navedenim svjedocima odnosi na onaj dio njihovog svjedočenja vezanog za ulogu optuženog ali ne i u pogledu činjenica koje se odnose na silovanja, premlaćivanja i poniženja navedenih ženskih lica». To znači da Sudsko veće nije sporilo da su se neki događaji zaista desili, ali nije ustanovilo da je optuženi krivično dogovoran.

Neke od tačaka optužbe odbacilo je i Prvostepeno i Drugostepeno veće. Tako nije utvrđena krivična odgovornost optuženog za oduzimanje novca i zlatnog nakita zatvorenih Bošnjaka kao ni za ubistvo 18 Bošnjaka koji su odvedeni iz prostorija vatrogasnog doma u Višegradu, od kada se nekima gubi trag, dok su leševi nekih pronađeni na lokalitetu Slap-Žepa.

Presuda

Apelaciono vijeće Odjela I za ratne zločine Suda BiH u Sarajevu izreklo je 14.08.2007. godine osuđujuću presudu Bobanu Šimšiću. Okrivljeni Boban Šimšić je pravosnažno oglašen krivim i izrečena mu je kazna zatvora u trajanju od 14 godina jer je «...kao dio širokog i sistematičnog napada usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva, znajući za takav napad, **izvršio progon civilnog bošnjačkog stanovništva** na političkoj, nacionalnog, etničkoj, kulturnoj i vjerskoj osnovi, u vezi sa ubistvom, zatvaranjem, mučenjem, prisilnim nestankom osoba i pomaganjem u silovanju, čime je učinio krivično djelo - zločini protiv čovječnosti iz čl. 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a), e), f), g) i i) a sve u vezi sa članom 29. (**saizvršilaštvo** – prim. M.L.) i 31. (**pomaganje** – prim. M.L.) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine...»

Komentar

Prilikom odlučivanja o krivičnoj sankciji, Apelaciono veće je imalo u vidu zakon koji je donet nakon izvršenja krivičnog dela. Prema važećem KZ BiH iz 2003. godine za krivično delo zločin protiv čovečnosti propisana je kazna zatvora najmanje deset godina ili dugotrajni zatvor. Apelaciono veće je pravilno postupilo i ukinulo prvostepenu presudu i donekle ispravilo grešku donošenjem presude koja sadrži kaznu koja više odgovara težini krivičnog dela i stepenu krivične odgovornosti učinioaca. Ipak, čini se da je kazna mogla biti strožija ako se uzmu u obzir posledice koje su nastupile izvršenjem ovog krivičnog dela.

Ponovljeno suđenje je vođeno profesionalno kao i prvostepeno. Poštovana su prava optuženog i omogućeno mu je da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete, da prisustvuje suđenju, da se brani uz pomoć advokata i ostala prava koja sadrže međunarodni standardi

pravičnog suđenja. Sudjenje je obavljeno pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, ali ne i bez nepotrebnog odlaganja. Odbrana je dva puta ulagala prigovor nepristrasnosti (odlažući pretres do odlučivanja po prigovoru) tj. prigovor koji se tiče sastava vijeća, navodeći da optuženi ima pravo da mu se sudi pred nacionalnim sudom aludirajući da se Veće sastoji i od dvojice međunarodnih sudija. Prigovor je odbijen uz obrazloženje da atribut «nacionalni sud» na proizlazi iz nacionalnosti sudija, nego iz činjenice da je on zasnovan na zakonu koji čini deo unutrašnjeg (nacionalnog) zakonodavstva. Time je ispoštovano pravo na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima da optuženi ima pravo na pravično suđenje pred nezavisnim, nepristrasnim, kompetentnim i zakonom ustanovljenim sudom. Ustvari, poseban kvalitet sudskom procesu dalo je učešće međunarodnih sudija.

U ovom sudskom procesu je naročito došao do izražaja princip *in dubio pro reo*. Za one tačke optužbe za koje sud nije mogao izvan razumne sumnje utvrditi krivičnu odgovornost optuženi je oslobođen optužbe.

Značaj ovog suđenja se ogleda u tome što je ovo prvi slučaj koji je vođen pred Odjelom I za ratne zločine Suda BiH. Optuženi je osuđen za teško krivično delo, što je najpre rezultat dobro obavljene istrage, sačinjene optužnice i ispravne kvalifikacije krivičnog dela. Bilo je manjkavosti u postupku koje se ogledaju u tome što je na glavnom pretresu bilo menjanja izjava svedoka u odnosu na ono što su svedoci govorili u istrazi, što je rezultiralo različitom ocenom iskaza od strane dva veća, pa samim tim i različitom procenom krivične odgovornosti i na kraju različitom kaznom; bilo je nelogičnosti i kontradiktornosti, izjava svedoka koje se nisu podudarale oko tačnog mesta i datuma dešavanja događaja, ali su bili saglasni oko samog događaja i učešća optuženog u njemu. Primećeno je i da svedoci optužbe nisu bili pripremljeni od strane tužioca na koji način će im biti postavljena pitanja od strane branioca i da su na ista dužni da odgovore. To se odrazilo tako što su svedoci bili iznenađeni i nespremni na saradnju, što je Provostepeno veće ocenilo kao pristrasnost svedoka i nije poklonilo veru iskazima tih svedoka. Dobra strana ovog postupka je korišćenje dokaza Haškog trigunala, što je u skladu sa Zakonom o ustupanju predmeta od MKSJ iz 2004. godine. Iako su uočeni nedostaci u postupku, Sud je u toku postupka sa potrebnom ozbiljnošću analizirao sve izvedene dokaze i doneo odgovarajuću presudu.